

§175a KŘIVÉ TLUMOČENÍ

Legislativní experiment způsobil ČR mezinárodní ostudu

Jak jsme Vás informovali v minulém čísle (ToP č. 62, str. 5), postavení profese tlumočnicka a překladatele bylo dotčeno zákonem č. 134/2002 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon. Jedná se o rozsáhlou novelu, která obsahuje celý soubor ustanovení z nejrůznějších oblastí včetně ohrožování mravnosti, padělání a vystavování nepravdivých lékařských zpráv, ohrožování a poškození životního prostředí, obchodování s lidmi za účelem pohlavního styku, legalizace výnosů z trestné činnosti. Mezi tyto paragrafy byla zařazena i změna úpravy křivé výpovědi a v souvislosti s ní se objevil nový paragraf s originálním názvem a ne méně originálními formulacemi skutkové podstaty trestného činu.

Nutno zopakovat, že trestní odpovědnost tlumočnicka se podle stávající úpravy i podle novely vztahuje pouze na „tlumočnicka“ podle zákona č. 36/19667 Sb., o znalcích a tlumočnících, resp. vyhlášky č. 37/1967 Sb., tj. „tlumočnicka s kulatým razítkem“ nebo tlumočnicka jmenovaného ad hoc. Je to právě ta skupina tlumočnicků, kteří jsou až dosud ochotni pomáhat justičním a vyšetřovacím orgánům v podmínkách daných těmito předpisy včetně fixní odměny 125,-Kč/hod.

Jak je již všeobecně známo, předkladatel zákona obešel legislativní pravidla vlády a nepředložil svůj návrh týkající se profese tlumočnicků a překladatelů k připomínkám sociálním partnerům a nadto svůj záměr zatajil před všemi institucemi a organizacemi, které se tlumočením v ČR zabývají. Tato skutečnost, společně s tím, že novela trestního zákona jako celek obsahuje objektivně potřebná ustanovení, prakticky zkomplikovala účín jakéhokoliv protestu profesní sféry vůči §175a zmíněné novely, protože po schválení Poslaneckou sněmovnou již byla posuzována víceméně jako kompaktní celek.

Zástupci Jednoty tlumočnicků a překladatelů a Asociace konferenčních tlumočnicků na poslední chvíli využili příležitost vyjádřit výhrady na půdě Senátu, kde však novela o jediný hlas prošla. S výhradami společně formulovanými Jednotou tlumočnicků a překladatelů, Komorou soudních tlumočnicků ČR, Asociací konferenčních tlumočnicků, Ústavem translatologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy a Konfederací umění a kultury byl před podpisem novely seznámen i prezident republiky Václav Havel. K věcným výhradám se připojily osobnosti profese včetně PhDr. Hodka, PhDr. Chromé, Dr. Oserse, prof. Fronka a JUDr. Rozsypala. Dopisem prezidentu republiky vyjádřil vážné znepokojení i prezident Mezinárodní federace překladatelů FIT Adolfo Gentile. Jednu z právních analýz paragrafu nazvaného Křivé tlumočení vypracovala pro české profesní organizace také Katedra trestního práva UK.

Pro zájemce o podrobnosti změny stávající úpravy trestní odpovědnosti tlumočnicka otiskujeme plné znění stávající úpravy a novely platné od 1. 7. 2002.

§ 175

Křivá výpověď a nepravdivý znalecký posudek

(1) Kdo jako svědek, znalec nebo **tlumočnick** před soudem, státním zastupitelstvím, nebo před vyšetřovatelem, nebo policejním orgánem, pokud konají přípravné řízení podle trestního řádu, anebo před vyšetřovací komisí Poslanecké sněmovny

a) **uvede nepravdu o okolnosti, která má význam** pro rozhodnutí nebo pro zjištění vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny, nebo

b) **takovou okolnost zamlčí,**

bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 značnou škodu nebo jiný zvlášť závažný následek.

stávající úprava ↗

novela ↓

§175a

Křivé tlumočení

(1) Kdo jako tlumočnick **nesprávně, hrubě zkresleně nebo neúplně tlumočí nebo písemně překládá v řízení** před státním orgánem **nebo v souvislosti** s takovým řízením skutečnosti nebo okolnosti, které mají podstatný význam pro rozhodnutí státního orgánu, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem.

(2) Kdo jako tlumočnick před soudem, státním zástupcem nebo před policejním orgánem, který koná přípravné řízení podle trestního řádu, anebo před vyšetřovací komisí Poslanecké sněmovny **nesprávně, hrubě zkresleně nebo neúplně tlumočí nebo písemně překládá,** bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo peněžitým trestem.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 značnou škodu nebo jiný zvlášť závažný následek.“

Václav Havel
prezident České republiky

Vážený pane prezidente,

píši Vám, abych vyjádřil vážné znepokojení Mezinárodní federace překladatelů FIT nad částí nové právní úpravy ovlivňující statut tlumočnicků a překladatelů v České republice. Naše členská organizace, Jednota tlumočnicků a překladatelů, nás informovala o návrhu novely trestního zákona, paragrafu 175a. Pojetí Křivého, resp. falešného tlumočení je vadným konceptem, který je naprosto nepatřičný, pokud jde o práci tlumočnicků a překladatelů.

Návrh novely přichází s nově definovanou trestní odpovědností tlumočnicků, kde však skutková podstata není náležitě definována ani vymezena. Novela rovněž vychází z předpokladu srovnatelnosti práce tlumočnicka a překladatele. pojem „nesprávného a neúplného“ tlumočení není definováno, což otevírá prostor k obvinění tlumočnicka kteroukoliv stranou, která se rozhodne jej obvinít. Mezinárodní federace překladatelů žádným způsobem nezpochybňuje, že každý trestný čin spáchaný kýmkoliv, včetně tlumočnicků a překladatelů, má být potrestán, avšak navržená novela ignoruje, že výrok tlumočnicka není jeho výrokem, ale výrokem tlumočnickova klienta. Pokud by mělo být zjištěno, že tlumočnick úmyslně formuluje výrok, který nezazněl, pak by takový případ měl být po řádném a náležitém prošetření posuzován jako kterýkoliv jiný trestný čin křivé výpovědi.

V různých zemích mají tlumočníci při soudním řízení různorodé právní postavení, v některých případech mají postavení svědka či znalce, v jiných případech jsou soudními úředníky. Z navrhované úpravy České republiky není jasné, jaké postavení by tlumočnick měl mít. Velmi bych se přimlouval za to, aby tým právníků připravující tuto novelu konzultoval s Jednotou tlumočnicků a překladatelů. Tak by byly relevantní skutečnosti otevřeně diskutovány s odbornou veřejností a mezinárodně platné nástroje, které se těmito otázkami zabývají, by byly vzaty v úvahu tak, jak mají být. Odkazuji Vás na „Doporučení o právní ochraně překladatelů a překladů a o praktických prostředcích ke zlepšení postavení překladatelů“ přijaté Generální konferencí UNESCO v roce 1976.

Vážený pane prezidente, naléhavě Vás žádám, ve vši účtě, abyste tuto věc posuzoval jako závažnou a zabránil tomu, aby novela vstoupila v platnost před tím, než bude provedeno úplné a kvalifikované přezkoumání jejích následků.

Jsem připraven Vám poskytnout jakékoliv další informace.

S veškerou úctou,

Adolfo Gentile
Prezident
28. března 2002

Kancelář prezidenta republiky

V Praze dne 12. dubna 2002
Čj.: 1649/02 L 165/02
Vyřizuje: JUDr. Jakobová/3108

Vážený pane inženýre,

v dopise ze dne 26. března 2002 se společně s dalšími zástupci příslušných organizací obrátíte na prezidenta republiky, aby zvažil svůj podpis novely trestního zákona, neboť nesouhlasíte s nově formulovanou skutkovou podstatou obsaženou v §175a - křivé tlumočení.

Prezidenta republiky jsme před podpisem zákona seznámili s výhradami k tomuto ustanovení. Protože se jednalo o poměrně rozsáhlou novelu trestního zákona, prezident republiky, jak již jistě víte, ji podepsal, a to vzhledem k potřebnosti ostatních ustanovení.

Pokud by při aplikaci zákona docházelo k jeho zneužívání, je vždy možné se obrátit na subjekty, které mají zákonodárnou iniciativu podle čl. 41 odst. 2 Ústavy ČR (např. poslanci, Senát, vláda), aby navrhly změny přijaté úpravy.

S pozdravem

JUDr. Brigita Chrástilová
ředitelka odboru Legislativy a práva

Vážený pan
Ing. Jiří Eichler
Jednota tlumočnicků a překladatelů
Senovážné nám.23
110 00 Praha 1

119 08 Praha-Hrad, Česká republika
tel.: (420/2) 2437 1111, fax: (420/2) 2437 3300

Případu věnovala pozornost média, mimo jiné ČTK, TV Nova, ČRo 1 - Radiožurnál, Čro 7 - Zahraniční vysílání Českého rozhlasu, BBC. Naposledy v interview s BBC vyjádřil zástupce Jednoty tlumočnicků a překladatelů konstruktivní a klidný přístup profesní sféry k tomuto legislativnímu pochybení. Profesní organizace nenamítají nic proti záměru rozšířit trestní odpovědnost z dosud omezeného okruhu přípravných řízení podle trestního řádu na řízení před státními orgány obecně. Naprosto nepřijatelné je však předefinování skutkové podstaty trestného činu a další závady od právní redundance až po absurditu použitých znaků trestnosti výkonu tlumočnicka.

Zákon č. 134/2002 Sb. nabývá účinnosti 1. července 2002. Jednota tlumočnicků a překladatelů se obrátila na svého právního zástupce, aby zpracoval a podal ústavní stížnost Ústavnímu soudu ČR spolu s návrhem na zrušení §175a v zákoně č. 134/2002 Sb. Před nabytím účinnosti zákona a jeho případným zneužitím však pro ústavní stížnost není prostor. Návrh Ústavnímu soudu na samotné zrušení §175a před tímto datem by podle ústavního pořádku museli podat sami zákonodárci. Nezruší-li Ústavní soud tento paragraf, Jednota tlumočnicků a překladatelů se ve spolupráci s ostatními organizacemi zasadí o jeho změnu příslušnou novelou v nejkratším možném čase.

pokračování v příštím čísle